

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iacobi Lobbetii Leodiensis E Societate Iesv. Specvlvm
Ecclesiasticorvm, Ac Religiosorvm.**

Lobbet de Lanthin, Jacques

Leodii, 1640

§. 10. De Altaris nomine, materia, consecratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47105](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47105)

298 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
sua, orbis columnina, religionis & fidei fatores: quos
erroris arguere non dico temeritatis, sed & profligatae
erit amentiae. Ab illis hausere posterius quid-
quid in eo genere ostendere pietatis.

Silvester, magnus omnino Pontifex basilicas à
Constantino Imperatore sumptu plane magnifico
extructas Diuis Petro, & Paulo dedicauit. Damasus
Beato Laurentio, inuicto Martyri. Liberius Virgini
Matri, Innocentius Sanctis Geruasio, & Protasio,
fortissimis Ecclesiae pugilibus. Alij alijs sacras aedes
inscripserunt, prout occasio, pietasque tulit; quam
maledico dente carpere, in circulis vellicare, cala-
mo notare, indoctum, insulsum, impium est: sed
ne longius stylum ducamus in argumento satis
obuio: pauca de altaribus subnectamus, ut sua illis
stet religio, ac reuerentia.

§. 10.

De Altaris nomine, materia, consecratione.

DE altari prima quaestio erit, quid nominis, al-
tera quid rei; à qua veniemus ad illius autho-
rem, materiam, consecrationem, ac cultum.

Festus opinatur altare dici ab altitudine, veteres
enim Dijs sacra faciebant in aedificijs à terra subli-
mibus, ac elatis, hoc forte consilio, ut in ijs quisquis
litasset, alto, ac sublimi esset animo; nec terris abie-
ctus adreperet.

Isidoro

Isidoro appellatur altare, quasi alta ara, in qua L. 15. Euang. c. 14. victimę authori rerum omnium Deo immolabantur. Vnde altare Hebraicè vocatum est *Mizbeach*, à radice *zabach*, hoc est mactavit, quod altare sedes esset, in qua animalia mactabantur.

Nominabatur autem ara vel ab ardendo, quod in ea arderent victimę; vel à precibus, quas Græci *αράς* appellabant, consona omninò voce, quia oratio ab ardore, ab igne deuoti pectoris calere, & ardere debet.

Hic velim pedem, oculumque figat, quisquis ad altare ascendit, legat ille quid in eo nominis, quid in se ardoris: deriuatur ara ab ardendo, ardeat ergo quisquis arę fit proximus, caleat æstu deuotionis, æstuet igne caritatis. Hoc enim vel ipsa nominis sui etymologia tacitè monet, & vrget ara.

Et hæc de voce disceptatio: de authore etiam sua lis. Qui primus altare extulisse legitur is fuit Noe, terris, & sibi à diluuiò redditus Gen. 8. v. 20. *edificauit altare Domino*: quamquam & vero simile fit etiam Abelem, aliosque in altari sacrificium obtulisse, licet eius Scriptura non meminerit. Sed ad rem ipsam transeamus.

Altare ex vsu Ecclesię, & decretis summorum Pontificum: solidum sit oportet, non inane, & concauum; lapideum sit, sacroque chrismate delibutum, ac consecratum; quæ causa?

Inter altare veteris & noui Testamenti hoc interest, quod illud intrinsecus esset inane, & concuum, atque è terra, vel rudi, & impolito lapide: hoc autem solidum, & politum. Cur diuina prouidentia hoc inter vtrumque discrimen esse voluit?

Exod. 20.
v. 24.

Hæc olim de altari lex. *Altare de terra facietis mihi.* Cur inquires è terra, ex opere lateritio? hic laborat, gemitque Rabbinorum industria, & in suas quisque flectitur opiniones.

Rabbi Abraham ait altare ferro, aut scalpello non attingi, quia nefas erat partes ferro abrafas in terram excidere, tanta sacris aris inerat reuerentia.

Rabbi Moses ne ex frustis sacratorum lapidum, simulacra sibi fingerent idololatræ, ijsque ad magicas artes abuterentur.

Rabbi Simeon ideo credit ferrum ab altari remoueri, quod hoc propagandæ hominum vitæ erectum sit, illud autem maligno mortalium ingenio inuentum vt ætatem, ac vitæ filum impressa vi rescinderet.

Huc etiam spectat illud, quod in templo Salomonis nullus omnino fuerit ferri vsus. *Malleus & securis, & omne ferramentum non sunt audita, in domo cum edificaretur.*

3. Reg. 6.
v. 7.

Sapientis id consilium fuit, ea ratio, quod ferrum ad hominum perniciem, ac eadem comparatum diuino cultui seruire non debeat; quod ipsum aduertisse.

uertisse videntur Ethnici, quorum ea lex teste Tul-
lio, *Æs, & ferrum arceto à delubris, vt duelli in-* 2. de Le-
gibus.
strumenta, non fani.

Eodem ferè collimat Plutarchus, qui ait templa In ciuil.
Instit.
quædam fuisse, in quæ ingredientes aurum omne
relinquebant, si quod forte secum haberent, ferrum
autem nulli in fana introeunti permittebatur, sa-
pienter omnino constitutum, vt potentissima duo
vitiatorum instrumenta tollerentur; illud auaritiæ,
hoc immanitatis.

Malunt alij tum temporis altaria è terra, vel in- Serra-
rius In
Iosue c.
8.
fecto lapide erecta, ne si è polito marmore, ex ar-
gento, aurove conflata essent, vt apud Gentiles mo-
ris erat, Iudæi ad idola faciles, ac proni deflecterent:
& illa ex inconstanti Iudæorum ingenio hausta vi-
detur ratio, hæc ex ipsorum sacris.

Voluit amabilis Dei prouidentia altare sibi tum
fieri è terra, vel rudi lapide, vt vel hoc vno innueret
antiquæ legis sacrificia, ac victimas rudes fuisse, &
veluti informes typos illius sacrificij, quod in noua
lege, vel in ara Crucis, vel in altari erat offerendum.

Eodem reuocari potest & illud, quod olim al-
tare inane esset, ac vacuum, modo plenum, ac soli-
dum; cuius rationes inuestigare nostri est instituti,
cum illæ vel ad dignitatem sacrificij, vel ad mores
ritè componendos plurimum conferant.

Primum igitur altare lapideum sit oportet ex in-
stituto

stituto Siluestri magni Pontificis, tum quia Christi-
 tum refert, & excipit, qui Apostolo interprete
 1. Cor. 10. *Petra est*: tum vt æuum sustineat, tempusque lon-
 gissimum, tum denique vt doceat Sacerdotes, qui
 in eo superis, Deoque litant debere esse solidos,
 firmos, & aduersus insultantes hostium impetus
 obduratos: non autem molles, & in malum flecti
 faciles, non etiam terreos, & leuiusculos, qui pulue-
 ris instar qualis & aura circumferantur: hoc enim
 alienum est à petra, è qua excisi sunt, à Christo, cui
 quodammodo congeniti.

Sit deinde altare è polito lapide, qui huius sacri-
 ficij nitori, elegantia, dignitati seruiat, doceatque
 sacrificantis animum tersum, mundum, politum
 esse oportere.

Sit denique consecratum: consecratur autem non
 tantum Sacerdotali benedictione, sed & oleo sacro,
 & vntione Chrismatis; qui ritus iam inde à sæcu-
 lis, à Iacobo Patriarcha dimanauit.

Horrebat ille atroces fratris sui minas & crude-
 les iras, quas dum fuga declinat, fessus de via obdor-
 mit, dormienti, ac sopito obiecta scalæ species, quæ
 imo pede terram, supremo vertice cœlos attinge-
 bat; per eam ibant, redibantque veloces Angeli;
 quos dum occlusis à somno sensibus, sed aperta, vi-
 gilique mente contemplatur Iacob, sibi tandem ab
 alto sopore restitutus, exclamat. *Quam terribilis est*
locus

Gen. 28.
v. 17.

locus iste, non est hic aliud nisi domus Dei, & porta cæli. Tum deinde vt perennis foret lucis illius, obiectæque speciei memoria, lapidem, cui indormierat, erexit in titulum, ex quo manauit in posteros eadem communis appellatio, qua primæui Christiani Ecclesias à se erectas titulos nominauere, à titulo, hoc est signo Crucis, aut sancti nomine, cuius honorem eas inscripsissent. Ita Ecclesia S. Praxedis vulgo dicitur titulus S. Praxedis, & sic de alijs, à quibus ipsi Cardinales Ecclesiæ Principes sibi nomina, titulosque fecere.

Merito lapidem illum Iacob erexit in titulum, hoc est monumentum accepit beneficij, tum quia lapis ille amabili Dei prouidentia stetit in monte Moria, monte Caluariæ in quo futuro quondam sacrificio præludebat Deus. Primum enim in eo, si Rabbini credimus, cæsus Abel prima cælo victima: tum in eo stetit Abraham, & innoxius Isaac genua posuit, ferroque caput supposuit; tum denique in eo obdormiuit Iacob, vt iam inde portenderet aliquando fore, vt in eo obdormiret, oculosque dura morte clauderet Iacobo potior Dei Filius, Christus Iesus.

Accessit & altera ratio erigendi lapidis in titulum, in monumentum diuini ostenti, est enim ea Hebræorum opinio Iacobum tres sibi lapides extulisse, & capiti supposuisse, ac deinde stupendo miraculo

miraculo

304 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
miraculo factum, vt illi in vnum, eundemque la-
pidem conuenerint: quod si ita est, symbolum ali-
quod fuit Triadis, & vnitatis, Triadis personarum,
& vnitatis naturæ: sicque primus titulus, primum
altare authore Patriarcha Iacob Deo vni, & Trino
erectum fuit.

At quomodo, inquires, erectum? qua ratione?
quo ritu? Euigilans ab entheo illo sopore Iacob, ex
vrbe *Luzan*, quæ deinde ab eodem *Bethel*, audiit:
oleum extulit, lapidem imbut, eaque vnctione
Deo ter opt. ter max. sacrauit.

Can.
omnes de
consecr.
d. 1.

Ab illa die, rituque sacratione fluxit in Ecclesiam
pia illa consuetudo, vt altaria tingantur oleo, ab eo-
que sanctitatem ac reuerentiam accipiant, quod
deinde etiam abiit in præceptum, adeo vt nefas, &
letale scelus habeatur, celebrare sine altari hac sacra-
caremonia consecrato.

Est porro oleum illud, & vnctio signum ali-
quod spirituale pinguedinis, symbolum est gratia-
rum, quæ ab altari in nos effluunt; si tamen ij su-
mus qui esse debemus, si nobis cor, amoris sedes,
altare sit, si manus bonorum operum effectrix, ac
magistra pro altari statuatur.

Meta-
phras. 7.
lan.

Dicitur olim B. Lucianus in carcere vsus suo pe-
ctore pro altari; quo in ijs angustijs carebat.

Nice-
phor. l. 8.
c. 31.

Dicitur & Theodoretus Cyri Episcopus mani-
bus Diaconorum pro altari vsus. Et huic, & illi ve-

nia

nia danda. Erat enim B. Luciani pectus altare viuum, ac spirans, erant innoxia Diaconorum manus, mobilia quidem altaria: sed plena spiritu, ac vita altiore; atque utinam nobis essent eæ manus, in quas toties illabatur euocatum quodammodo cælo Numen, Deus homo: id, esset pectus, in quo ut ara nobiliori quiescit, augustum, & diuinum Christi corpus; à quo manat oleum deuotæ mentis, ac miserationis.

CAPVT VIII.

De Cæremonijs Missæ: ijs præsertim, quæ in actione consistunt.

§. PRIMVS.

Ieiunium naturale.

Priusquam agam de ritibus, sacrisque Missæ cæremonijs, erunt nonnulla præmittenda de ieiunio naturali (id est diei integræ à media scilicet nocte, ad vsque tempus, & horam sacrificij) quod à sacratioribus Mystis exigit Ecclesia.

Ei certè reclamationem Lutherus, aitque esse articulum Papæ, & Papistas merè fatuos, & stolidos appellat, qui ieiunio stomacho synaxim percipiant, vultque liberum cuique videri, & esse; hæc sunt Lutheri scommata. *Nos autem istos merè fatuos, & stolidos appellamus, & communionem liberam habemus*

L. contra
Regem
Angliæ.

L q

sive